

# MONATLICH

Pentru

## MINTE, INIMA și LITERATURA.

Nro. 42.

Dumineca 22. Oktomvrie.

1839.

### ДОМНУЛЕ РЕДАКТОР \*)!

КЪ МЪЛЦЕМІРЕ СЪФЛЕТЕАСКЪ АМ ЧИТИ РЪСПИНСЪЛ ЧЕ ФАЧЕ РЕДАКЦІА КЪРІЕРЪЛЪРІ РОМЖНЕСК ЛА ОБСЕРВАЦІАЛЕ ГРАМАТИЧЕЩІ ТІПЪРІТЕ АН НРО. 51 ШІ 55 АЛЕ ЯЛБІНЕІ, АН КАРЕ АМ ВЪЗЪТ ШІ МОДЕСТА ЕСКЪЗЪ АСЪРА НЕАНЦЕЛЕЦЕРЕІ АРТИКЪЛЪІ ТІПЪРІТ АН НРО. 101 АЛ КЪРІЕРЪЛЪРІ, ШІ АНЦЕЛЕПТЕЛЕ БЪГЪРІ ДЕ СЕАМЪ ФЪКЪТЕ АСЪРА КАНОАНЕЛОР ДЕ ПЪЗІТ, ПЪШІНД КЪ КЪЛЪХРА ЛІМБЕІ РОМЖНЕЩІ, ШІ НАЦІОНАЛА ПРОВОКАЦІЕ КЪТЪРЪ ЛІТЕРАЦІІ РОМЖНІЛОР, АНДЕМННДЪІ А СЕ ШІ СПРЕ АЖЪНЦЕРЕА ШНЪІ АСЕМІНЕА ЛЪКЪРЪ МЖНТЪІТОРІЪ. —

Дечі, дъпре вредніка де лавдъ анвітаціе а КЪРІЕРЪЛЪРІ РОМЖНЕСК, АМІ ІЕЪ СЛОБОЗЕНІЕ А РЪСПИНДЕ: АНТЪІЪ КЪ АРТИКЪЛ ОБСЕРВАЦІАЛОР СЪ НЪ СЕ СОКОАТЪ НІЧІ ДЕ КЪМ АРТИКЪЛ ДЕ РЪСЕЪНАРЕ, КЪЧІ БЪГЪРІЛЕ

\*) КЪРІЕРЪЛ РОМЖНЕСК РЕСПІНСЕСЪ ШІ МАІ ПЕ ЛАРГ ЛА ОБСЕРВАЦІАЛЕ ДЛЪІ О\*. КАРЕ НОІ АНКА СЪКЪРОШІ ЛЕАМ ФІ АМПЪРЪТЪШІТ ПЪБЛІКЪЛЪІ НОСТРЪ; АНЪЗ ОГРІЪТАТЕ СЪТЕ ЛА МІЖЛОК, КАРЕ НЪ НЕ СЛОГОАДЕ МАІ АНКОЛО. — — — АНС. РЕД. ФОІІІ.

ДЕ СЕАМЪ КЪПРІНСЕ АН ЕЛ НЪ ЦІНТЕСК ЛА АЛЪЗ ФЪРЪ ЛА КАНОАНЕЛЕ ГРАМАТИЧЕЩІ, АН КРЕДІНЦАТ ФІІНА КЪ ДІН АЛЪТЪРАРЕА ШНОР АСФЕЛЪ ДЕ ОБСЕРВАЦІІ ВОР АВЕА ПРІЛЕЖЪ ФІЛОЛОЦІІ НАЦІЕІ А ПРІВІ ЛЪКЪРЪ ДІН МАІ МЪЛТЕ ПЪНКТЪРІ ШІ АЛ ДЕЖЪДІКА МАІ БІНЕ. МІШКАТ Л'АЧЕАСТА ДІН ДОРІНЦА А ПЪТЕ КОНФЕНЪІ МАКАР К'ОИ ЧЕ, КА ВЪДЪВА КЪ ЧІІ ДОІ ФІЛЕРІ ЛА ФОРМАРЕА ЛІМБЕІ ШІ ЛА ШІРЕА ДОРІТЪ ПРІН ШНІФОРМІТАТЕА ТІПІЛОР ГРАМАТИЧЕЩІ, ПЕНТРЪ АЧЕАСТА НЪ АМ РЕКОМЕНДАТ ПРОВІНЦІАЛІСМЪЛ МОЛДОВЕНІЛОР, НІЧІ АМ ДЕФЪІМАТ ПРЕ ЧЕЛЕ БЪНЕ АЛЕ РОМЖНІЛОР МЪНТЕНІ, НЪ АМ ДЕПРЕДІКАТ КА СЪ НЪ АВЕМ АНЦЕЛЕЦЕРЕ ШІ СЪ НЪ НЕ ШНІМ, ЧЕ МАІ ВЪРТОС РЕЗІМЖНДЪМЪ ПЕ ОДРЕ КАРЕ ТЕМЕІЪРІ ЛЪАТЕ ПАРТЕ ДІН ТЕОРІЕ, ПАРТЕ ДІН КЪРЦІЛЕ БІСЕРІЧЕЩІ, ПАРТЕ ДІН ПРОВІНЦІАЛІСМЕЛЕ ДАКОРОМАНИЕІ АМ ЧЕРЪТ ШІ ЧЕР СЪ НЕ АНЦЕЛЕЦІМ АН КОНФОРМІТАТЕА ЛІМБЕІ, ШІ СЪ АНЪТРІМ ШІРЕА ПРЕ КАРЕА АЪ АВЪТО БЪТЪРЖНІІ НОСТРІ АН СТИЛЪА БЕСЪРІЧЕСК. ВЪ ПРІА МЪЛЦЕМІСК КЪРІЕРЪЛЪРІ ДЕ БЪГЪРІЛЕ ДЕ СЕАМЪ ФЪКЪТЕ ДІН ЦІОСЪЛ ТЕКЕТЪЛЪІ ОБСЕРВАЦІАЛОР, КЪ АСЕМІНЕА РЕЧЕНЪІІ МЪ ПОТ ДЕАЪЧЕ КЪТЪРЪ АФЛАРЕА ШНОР НОЪЗ ТЕМЕІЪРІ ШІ КЪТЪРЪ ТЕОРІМЕ МАІ НЕМЕРІТЕ ДЪНДЪМІ ПРІЛЕЖ



Ла ачест трібнал сз черчетем;  
 „ (а) Ортографіа, (b) формеле ші (с) псрїтатеа лімбей“ Ачеста прїіміндзле апої респонд ла челе треї квестїї але Ксрїерїс-лїї Ромжнєск.

1ї8. Кз трєвзе сз не знїм а аве тоцї Ромжнїї о лімбз ценералз, конвінс фїїнд кз сзпт стїгїлз зїсвлїї трївнлал ва фї шї кз псїтїнцз ане знї,

2лє. Кз н8 трєвзе а лва о провінціє жаргонл чєліаланте, фзрз н8маї чєлє бє-не, дєждїкатє дє крїтерїа фїлолоцїєї.

3лє. Сз прїімїм лімба бїсєрїчєї дє сїмбол лнсз н8 ка перфектз, чє ка ачєїа, карє сє подтє сзпвнє корєкцїєї шї перфекцїєї, дарз корєкцїа сз і сє факз н8 д8прє пзрєрїлє сїх капрїцїїлє ноастрє, чє д8прє дїктарєа теорїєї сзс лнсзмнатлвлїї трївнлал. Прїн асємєнє прочєдзрз вом п8тє ажнцє ла лнформарєа Дєксїконлвлїї шї а лімбєї акадємічє.

Іатз Домнл мєш модл прїн карєлє д8прє амєа сокотїнцз, с’ар п8тє ажнцє ла рєзллататл лмфццощат к8 атжтл дорїнцз націоналз дє Ксрїєрїл Ромжнєск, дорїнцз дє карє бїнєкшноск8т вл єстє, кз дє ла зрзїрєа лшзззмжнтзрїлор дє лмвзцзтзрз, л’акзрора лмфїїнцарє ацї асвдлт шї асвдлцї лнкк пзнз астззї, п8р8рє с’л8 лнфокат шї ініма ноастрз, шї д8прє п8тїнцз н’ам прєцєтат а л8крл.

Фзрз зн асємінєа трївнлал, лнлїнтєа кзрзїа сз сє плєчє тоатє провінціалїсмєлє н8 вом п8тє ажнцє ла знїрє, партє лн-пєдєкацї дє парціалїтзцї шї прєждєцє, їарз партє дє нєцїїнцє, кзчї фзрз асємєнєа чїноз8рз рєзєматз пє тєміїсрї, ної фїїнд шї лнпрїчїнацїї ної, шї ж8дїкзторїї, к8м вом п8тє єшї ла капзт. маї вжр-тос кжнд Домнїї літєрацї Млнчтєнї ар а-

жнцє сз сє л8птє пзнз ла чєа маї дєпє зрмз с8фларє пєнтр8 (а) ал провінцієї Длорсалє, шї ної Молдовєнїї к8 Трансїл-ванєнїї, Бзнзцєнїї шї знг8рєнїї ам прїмі сз нє рзстїгнїм пєнтр8 (л8) ал бєсєрїчєї, (кзчї дє провінціалїсмл (о) лл8дл л8ї Дзє8 нєам лєпздлт).

Лнсз маї нлїнтє дє а лнчєпє Обсєрв-цїїлє мєлє ас8прл аднотлцїлор фзк8тє дє Ксрїєрл Ром. сокот сз лнсзмнєз8.

1ї8. Кз Ксрїєрл м8лтє смїнтє алє тїпарїлвлїї мї лєл8 атрїєзїт дє грєшєлє фзк8тє дїн партєа мєа, шї л8 фзк8т рє-чєнзїє ас8прл лор, нєцїїнд кз сєцлрїї но-стрї пє лжнгз а лор їгнорлнцїє ажнлг ані сє фачє шї корєкторї, шї д8пз чїї лн-дрєпцї р8бл кжтє дє патр8 орї, єл лшї рєсєвнїтзз сзпзрл сє8 к8 лзсарєа єратє-лор. Дфкз ла рзєпшнєл мєш ашї вої сз їє8 дє прїлєж8 смїнтєлє тїпографїчє алє Ксрїєрїлвлїї, апої ар єшї к8 м8лт маї к8 вжршїтоарє дєкжт алє Албїнєї.

2лє. Кз лн арг8мєнтлцїїлє чє шл8 л8-ат дє крїтерїє шї ан8мє, партє стїл8л бє-сєрїчєск, партє теорїїлє Граматїкалє шї партє провінціалїсмєлє воїнд а рєст8рнл тємєїлє Обсєрвлцїїлор мєлє, н8 рззмжнє консєквєнт кззїнд лн контрлзїчєрї, пєн-тр8 кз їнтєнзїа Ксрїєрїлвлїї фїїнд а дл о прїтєрогатївз провінціалїсмлвлїї сє8, а лок8рє сзпвнє пє бїсєрїкз лндрєптзрїлор теорїєї, аколє зндєї єстє маї потрївїтз к8 провінціалїсмл Ромжнїлор Млнчтєнї, алок8рє апробїтзз, Ідіомл стїл8лвлїї бїсє-рїчєск, аколє зндєї потрївїт к8 а Дєлє, дї шї лн контрл теорїєї, спрїжїнїнд зї-сєл к8 л8торїтатєа єклєсїастїкз, шї зндє провінціалїсмєлє Ромжнїлор Молдовєнїї сжїт маї апропїєтє д8прє теорїє к8 орї-цїналл8л ллїнїї, м8мл лімбєї ноастрє, дар

\*)

непотривіте ах кх ідіома ромжнілор Мун-тині, ах кх ідіома бісерічєї, аколо сз опъне кх провинціалісма Длорсале пѣнда алаинте 838ація ші мажорітада, 8їтжна пропозиція Дсале: кх требже сз алицем дін тоате провинціалісеме ле че ва фі маї ехн ші маї апроапе кх теорія, ах се опъне кх ахторігатеа бісерічєї, 8їтжна пропозиція Дсале кх н8 требже сз сокотім лімба бесерічѣскз десевжршітз, ші кх требже сз о с8пънем адрептврлор теорієї, сз о кхлтивзм ші сз о кхрзцім де тот че н8 е класік, касз о фачім ах старе а еспріма ідеїле беакхлші ала 19леа. Пре ачесте контразічєрі ле воїх арзта ла локхл лор ахпре н8меріле аднотацілор.

Ахкм анкеїнда бороава вз ахкредін-цеж8 домнѣла мѣх кх н8 дешертзчїхнеа, н8 ампзтіміреа, н8 егоїсма, че ахїоаса пзсарє де ачест марє інтерєс ала націоналі-тзцеї м'а8 ахдемнат а скріє деспре аге-менеа матеріє. Дѣккз н8 міар фі пзсат ах адевр де лхкр8, маї 8шор міар фі фост а пріві кх індіференцз полеміка До-мнілор літерації, ші ах8 мз вжрж ах крі-тіка сѣ8 сатїреле Длорсале, кзчї дѣккз а8 рзмас, ка чїї чї дорім а фі сареа де ахцелєпчїхне ші лхміна де шїїнцз, і вір-т8те алаинтеа компатріоцілор, сз не мо-тївім спре л8ареа кондіхлші н8маї де а таре прїнципїї вреднїче де діфзїмарє, ах ка сз не п8тем ресевна, ах ка сз не п8тем арзта слзвїчїхнеа ші дешертзчїх-неа алаинтеа л8меї, ші токмаї прїн асфе-лі8 де арг8ції, ахнчєа ар треб8ї сз нї зїчєм, ахпре ворка де ржнд, пзкат де хжртїа ші негрѣла че стрїкзкм. Дїн ах-протївз ахсз: дѣккз с8пхїнд8не ж8дец8-аші теорїї, режемат не темєїрї, н8 ка ре-м8не остєнѣла ші ворка ачестор дікхсїї

фжрз вре 8н режллат, ешїнда 8н че фоло-сіторї8, ахкжт сз н8 фіє ахпре парїміє: Parturiunt montes et nascitur ridicu- lus mus — ахнчєа фєріче де ахче-пзторї8л провокацієї.

Ах сфжршіт, дѣккз ахпре обалїтатеа модхлші ростїреї меле дєж8дєкжнд8місє інтєнзїа мам пзр8т аспр8 ах зїчєрі сѣ8 атїнгзторї8, діккїзїнда таблєлє інімеї меле, мзрт8рїсєск8 ах п8влїк8, кх нїмікз на8 ісєвкнїт дїн ахпзтіміре сѣ8 персоналі-тате, че н8маї дїн зєл ші дорїнцз кхр-тз а кхлхрєї націоналє, ші ахтр8 8мі-лінца с8флєтхлші чєр єртзчїхне де ла взр-бації, карїї саз п8т8т сокотї втззмаці, кзрора просфореж8 дїн партемї даторнї-кхл респєкт пєнтр8 тот че ах проахс м8ат сѣ8 п8цін ах бїнілє націєї.

П. В. Сє8лєк8л.

## Ахсємнѣрї ас8пра кхлзторїєї P. A. Gego în Moldova.

Преж8м де обще єсте кхноск8т ах Молдова ах маї м8лте цїн8т8рї, аар маї кх самз ах а Блх8хн88, ші а роман8-лші сз афлз 8н марє н8мзр де 8н8рї. Супре черкареа ачєстора ах ах8л 1836: а8 трїміє Акадєміа 8н88рєаскз дїн Пєста пє Мз88ларї8л сз8 кхрєспхнзєторї8 Алєкїє Gego кхлхгзр дїн чїн8л С. Франціск, джнд8ї пє лжн8з спєасєлє кхлзторїєї ші 8рмзтоареа Інєтр8кїє: сз ад8не кхношїн-цє ахтрє алтєлє 1. деспре старєа статїстї-кз де ах8ма а колонїлор 8н88рєції дїн

Молдова. 2. Деспре обичїїґрїлє, шї моралїчєщїлє ансѡшрїї а колонїлор. 3. Деспре старєа націоналїтзцїї; шї чє ар фї прїчїна дє аѡ скззѡт ачаста? 4. Сз адѡнє кѡнощїнцє їсторїчєщї деспре трѣчєрєа ачєстор колонїї ан Молдова, шї старєа лор дѡпз ачєа. 5. Сз чєрчє лїмбє, трзданїїлє сѡѡ хорїлє лзкѡїторїлор. 6. Сз вазз аѡ нѡ с'ар афла пє ачєлєа локѡрї чєвѡ Манѡскрїє, чє ар антерзєса лїмбє сѡѡ їсторїа ѡнгѡрїлор. Маї прє ѡрмз 7. Чє лєгзтѡрз ар пѡтєа фачє Акадємїа ка сз аїбз шї маї анколо кѡнощїнцє деспре нѡмїтєлє колонїї; шї кзпзтѡ с'ар врѡн бзрєат ан ачѡлєа локѡрї, карє с'ар пѡтєа спрє ачєа скоп антрєвѡїнца, сѡѡ токма антрє Мздѡлзрїлє Акадємїєї асз прїмї?

Ачастз їнстрѡкцїє аѡ фост кѡ марє анцєлєпчѡнє сокотїтз, шї дє с'ар фї амплїнїт кѡм сѡѡ пѡг ар фї кѡщїгат дє о партє чєлѡї трїмїє, шї чєлор чє лѡѡ трїмїє марє лѡдзз; дє алтѡ, ар фї асѡпѡт о марє голїцє ан кѡнощїнцєлє общїї чєтїтоарє дїн ѡнгѡрїа, шї Ардєал. Чє тотѡшї нѡ сѡѡ антѡмплат кїар кѡмѡцєптам.

II. Gegő ан 18 зїлє аѡ їспрзвїт ачастѡ кзлзторїє, карє апої маї тѡрзїѡ аѡ шї датѡ ла тїпарїѡ кѡ спѡѡсєлє Акадємїєї сѡѡ тїтѡлѡ: „**A MOLDVAI MAGYAR TELEPEKRŐL.**“ (Деспрє колонїлє ѡнгѡрєщїї дїн Молдова)

Нѡ дїн плєкарє сїпрє полємїє, дє карє тотдєаѡна ам фост стрзїн, чї дїн пофтз а фачє чїтїторїлор ан чѡлє бѡнє, шї рѡлє кѡноскѡтз маї сѡѡ нѡмїтѡ картє ам воїт а пѡнє ачєстє пѡцїнє ансѡмнзрїї, ка нѡ кѡмбѡ — фїїнд II. Gegő Мздѡлзрїѡ ѡнєї вєстїтє Акадємїї, шї дє ачѡа трїмїє — сзєє аншєалє ѡнїї кѡ стрзлѡчїрєа ачєстор нѡмє, шї сз фїє рзтзчїрєа чєа дє апої

маї марє. Ансз нїчї ачѡа воеск а лзсѡ нє ансємнѡт, кз єѡ нѡ сѡнѡт Молдовїан, шї ашѡ кѡноскѡнд Молдова нѡмаї ка стрзїн, поатє кз сз фїѡ лзсѡт нє ансѡмнѡтє ѡнєлє маї марї а кзлзторїѡлѡї алѡнєкзрїї.

Картєа маї сѡѡ помєнїтз кѡпрїндє кзлзторїа прїч ѡнгѡрїа, шї Ардєал пє скѡрт; дѡпз ачєа прїн Молдовѡ, рзєспѡнє ла пѡнѡтѡрїлє їнстрѡкцїєї; доѡз апєндїчє, деспрє ѡнгѡрїї дїн Бєсарѡбїа, шї Бѡковїна, шї нїщє фрзгмїнтє дїн Манѡскрїєѡл лѡї Марк Бандїн; маї прє ѡрмз сз адѡѡцє харѡта Молдовїї.

II. Gegő аѡ анѡрат ан Молдова пєла пѡсѡл Гїмєш (Gyimes) ан 5. Окѡ. дѡпз кзрїндарїѡл нѡѡ; аѡ мєрс пєла Окна, Трѡтѡш, Bogdánfalva, Бѡкзѡ, Ромѡн, Сзєбан, Тѡрѡл фрѡмос, ш. а. ла Іѡш. Дє лїчєа, пє кѡм сз вѡдє, тот пє ачєа кѡлє, сѡѡ анѡрєс ла Бѡкзѡ, дє ѡндє пє ла кзлѡгзрѡ Пѡстїна, Моїнєщї ш. а. пє лѡнѡгз рѡѡл Трѡтѡш ла Гїмєш, ѡндє аѡ ажѡнє ан 23. Окѡмв., шї ашѡ їѡтз кз ан 18 зїлє сз їспрзвїт тѡатз кзлзторїа.

Спрє лѡкрѡ, кѡ карє сз ансзрчїнз дєла лѡѡдѡтѡ Акадємїє II. Gegő нѡ аѡ фост дєстѡл гзтїт нє авѡнд кѡноскѡтз лїмбє Ромѡнєаскз, карє нѡ нѡмаї тоцїї ѡнгѡрїї дїн Молдова, чї ѡнїї, ѡїтѡнд чєа ѡнгѡрєаскз сѡнѡгѡр ачастѡ о вѡрєєск. Ла фаца а 12. зїчє кѡ адєвзрѡт, кз ар щї чєвѡ рѡмѡнѡщїє; ансз чєвѡ ачєлѡ трєбѡ фѡартє пѡцїн сз фїє, чє арѡтз чѡлє маї мѡлѡтє кѡвїнтє ромѡнєщїї дє сфїнцїа сѡ адѡсє; прєкѡм: кзрзѡш kotsi. а) ѡам vendég fogadó, ан карє лѡѡ анвїтѡт postival, острѡма, szaritott tehény hús, кѡкшїш borpénz, мєрє мѡрат, alma ш. а. б.) Бѡ нїчї лѡѡдѡтѡ акадє-



міе АН ачастъ зна аѣ лѣкрат аңцелепцѣ-  
ше дестъа, тріміціна АН царъ рѣмжнеаскз  
ѣн аша вѣрбат, каре нѣ шіе ачае лімез,  
кѣ атѣта маі вѣртос, кѣ аңтре до аз  
міліоане де рѣмжні че лѣкѣеск АН ѣн-  
гаріа ші ардеал, ші маі мѣлте міі де ѣн-  
гѣрі, каріі цііѣ рѣмжнѣше маі мѣлт де  
кѣт чева, ар фі пѣтѣт пе лесе афла  
пентрѣ скопѣа сѣѣ пе алѣа фѣрѣ ачае  
скѣѣѣре. Кѣм каде домнілорсале ѣнѣрї,  
кѣнд кѣлѣторїі стрзіні саѣ скріѣ рѣѣ  
нѣмеле ѣнѣрїшї, саѣ ле даѣ аңсѣмнаре  
скѣлїатѣ? ші де ачештеа нѣ є міраре;  
кѣ нічї сѣнт трїмішї де академіі, нічї  
він дїн аша цѣрї, АН каре ворѣеск мілі-  
оане лімѣа ѣнѣрїаскз. *Inquirant vitia  
ut tua rursus et illi. Horat.*

a). *Eddigleni alkalmatosságomat  
már kényelmesb', vasas talpú, két egy  
más mellé fogott lóval ellátott kara  
us (kotsi) váltta fel.* Чѣтіна ачаста  
міам адѣс амїнтѣ де ѣн фѣржк, каре кѣ-  
лѣторїна прїн ѣнгарїа кѣ трѣсѣрѣ дїн по-  
рѣнка офїцірїлор дѣла цѣренї аѣтѣ, нѣмі-  
тѣ немѣше Форшпан; ш'аѣ аңсѣмнат  
ачест кѣвжнт ка кѣм с'ар нѣмі ашѣ каїі.  
Мѣржѣна маі аңколо аѣ вѣзѣт пе кѣмп  
мѣлїме де каї, ші іарѣш аѣ аңсѣмнат:  
кѣ АН ѣнгарїа сѣ афлѣ пе кѣмпѣрї каї  
кѣ мііле, ші каїі ѣнѣрїѣше сѣ нѣмеск  
Форшпан!

b). *Kőröscz este szíveres fauca 50.  
Midőn a' lombha oláhok pitát, málét,  
rágna; ezek (a' magyarok) búza  
kenyeret is esznek.*

Маі аңколо, П. Gegő спре кѣноа-  
щереа лѣкѣрїлор АН маі сѣс нѣміта кар-  
те кѣпрїсе, нічї аѣ аңтрѣѣдїнѣат дестѣ-  
лѣ стрѣданїе; ба ачѣа нічї єра кѣ пѣ-  
тїнѣз АН 18 зіле аѣѣна АН інѣтрѣкїе

ші де ачѣлеа, спре аңѣрора черкѣре. аѣѣ  
ліпсѣ де нѣ де ані, батѣр де маі мѣлте  
лѣнї. А черѣта колонїіле ѣнѣрїшї, АН  
маі мѣлте цїнѣтѣрї а Молдовеі ампѣрѣ-  
ціѣѣте; а лѣа сама ла аңсѣшірїле лім-  
ѣї, ші ла трѣданїі; ба а кѣпѣта кѣ  
о кале ші кѣнощїнѣе деспре Молдова, ка-  
ре, кѣм зіче офїціа са, пѣнѣз аѣма аѣ  
фост аңаїнѣа ѣнѣрїлор карте тѣїнѣї-  
тѣ кѣ шѣпте печеѣї, пе каре воѣше  
аѣма а о фѣче кѣноскѣтѣ сѣ нѣ маі фїе  
пѣмжнт некѣноскѣт *terra inco-  
gnita*; ші а сѣвѣрші ачестеа тоате ка ѣн  
Мѣдѣларїѣ де Академіе нѣ єра лѣ-  
кѣ нѣмаї де 18 зіле, чї пофѣа тѣмп  
маі аңдѣлѣнѣат, мїжлочїрї маі страшнї-  
че, ші сѣ так алїле, кѣнощїнѣе дїн іѣто-  
рїа ачестїі цѣрї маі аѣжчї. Де аїчае ві-  
не де дескрїереа єсте нѣмаї пїдѣасѣра;  
кѣнощїнѣеа деспре царѣ неаегате ші сѣѣ-  
цїрї, не пѣтрѣнѣжѣна АН прїчїніле рѣле-  
лор, ші а вѣнелор дїн партѣа пѣмжн-  
тѣлѣшї ші а лѣкѣїторїлор; мѣлїме де грѣ-  
шѣле, каре кѣ аңтѣїа вѣѣѣре ле вѣѣе ші  
ачѣла, каре нѣмаї репѣде аѣ трѣкѣт прїн  
Молдова. Аша, аңтре алїле, зіче П.  
Gegő а сѣ афла аңтрѣ о жѣмѣтате мї-  
ліон де лѣкѣїторї АН Молдова ші пѣ-  
цінї жѣдовї; кѣнд АН мѣлте тѣрѣрї,  
саѣ кѣм зічем ної, ораше, жѣдовїі фак  
доарѣ чеа маі маре парте а лѣкѣїторїлор,  
аржнїле ѣнѣрїлор маі тот єї ле цїн;  
негѣцѣторїа, ші месѣрїіле маі тот єї ле  
поартѣ; АН Іаш, (ѣнде кѣлѣторїѣла аң-  
шірѣна пе: Молдовенї, ѣнѣрї, Арменї,  
Грѣчї, Бѣлгарї, Албанї, Тѣрчї, Тѣтарї,  
Лѣшї, Мѣскалї, Нѣмцї, ші сѣрѣї. де  
жѣдовї нічї нѣ поменѣше, сѣмѣзта сѣ  
вѣд ѣліїле де жѣмѣтате гоале дїн прїчї-  
на, кѣ фїї лѣї Ісраїа атѣнѣа сѣ цїн АН

КАСЕЛЕ САЛЕ. ВЪ ВЪЗІНД МЪАЦІМЕА ІсРАІАТЕ-  
 НІЛОР АН МОЛДОВА, НЪ МАМ МІРАТ ДЪЗІНД  
 А ФІ ЗІС 8Н КЪАЪТОРІ8, КЪ АНТРАЖА АН  
 МОЛДОВА, І САЪ ПЪРЪТ А СЕ АФЛА АН  
 ПАЛЕСТИНА. НЪМАІ П. Gegô аЪ ВЪЗЪТ АН  
 МОЛДОВА ПЪЦІНІ ЖДОВІ, ШІ АН ІАШІ НІЧІ  
 ДЕКЪМ.

Іарзші грешіт зиче Сф. С. асз ам-  
 пьрці Молдова АН 16. Цінгътърї, ші до-  
 аз адміністрації слободе; кз ачаста ам-  
 пьрціре аЪ ачечат АН тїмпьріле маї дїн  
 коаче, ші акъм сз ампарте ачест прїн-  
 ціпат АН 13 Цінгътърї, каре сжнт: Дор-  
 хої8а, Ботошєанїї, Сьчѣва, Нѣмцѣа, Ро-  
 манѣа, Бакъѣа, Пьтна, Текъчїѣа, Гала-  
 цїї, Тѣтова, Васлѣѣа, Фзлѣѣа, Іашїї.

НЪМЪРЪА ЛЪКЪІТОРІЛОР 8НГЪРІ АН МОЛ-  
 ДОВА АА СОКОТЕЩЕ П. Gegô 45 — 50  
 САЪ 55 ДЕ МІІ; ІАРЗ ПЕСТЕ ТОТ, СОКОТІН-  
 ДЪСЪ ШІ АЧЕЛА, КАРІІ КЪ ЛЪЦЕА Ш'АЪ СКІМ-  
 КАТ ШІ НЕАМЪА, ЗІЧЕ КЪ АР ФАЧЕ 8НГЪРІІ А  
 ПАТРА ПАРТЕ ДІНТРЕ ТОЦІ ЛЪКЪІТОРІІ МОЛ-  
 ДОВЕІ. АФІ АЧАСТЪ СОКОТЕАЛЪ АПРОАПЕ ДЕ  
 АДЕВЪР САЪ ТОМНА АДЕВЪРАТЪ, НЕ АВЖНД  
 АН ЧЕ МЪ РЪЗЪМА, НЪ ПОЧІ8 МЪРЪІНІ; ДЕ  
 АКОЛО ТОТЪШІ АМ ПРЕНЪС АН КОНТЪІ, КЪ  
 ЦІ8 ПЕ П. Gegô АН СОКОТІРЕА НЪМЪРЪ:  
 ЛЪІ ЛЪКЪІТОРІЛОР А ФІ ПРЕА ДАРНІК: АША  
 АН ІАШ ЗІЧЕ А ФІ 60, ШІ АН РОМАН 10  
 МІІ ДЕ ЛЪКЪІТОРІ; КЪНД АН ІЪШ ГЕОГРАФІІ  
 СТЪЗІНІ НЪ ПЪН МАІ МЪАТ ДЕ 50 ШІ МОЛ-  
 ДОВЕНІІ АПРОАПЕ ЛА 50 ДЕ МІІ; ІАРЗ РОМА-  
 НЪА НЪ ЕСТЕ МАІ МАРЕ КА ФЪЗЪРАШЪА АН  
 АРДЕАЛ, О 8ЛІЦЪ ЛЪНГЪ, ШІ АЛЪ НЕМІКА.

АН 8. ДЕСПРЕ НЪРАВЪРІЛЕ 8НГЪРІЛОР ДІН  
 МОЛДОВА ШІ А МОЛДОВЕНІЛОР ЗІЧЕ П. Ge-  
 gô А ФІ АЧЕЩІА АІПСІЦІ ДЕ ТОАТЕ АНЪШІ-  
 РІЛЕ ВЪНЕ, ЛЪЖНД АФАРЪ ОСПЪТЪТАТЕА САЪ  
 ІЪБІРЕА ДЕ СТЪРІНІ. АНТРЕ АЛТЕЛЕ СПЪНЕ  
 А ФІ ПЕСТЕ МЪСЪРЪ СЪПЕРЦІЦІОШІ САЪ ДЕ-

ШЪРЪ КРЕЗЪТОРІ, ЧЕ С'АР ВЕДЕА ШІ ДЕ АКО-  
 ЛО, КЪ ЧІНСТЕСК МОАЩЕЛЕ СФ. ПАРСКІВЕ,  
 ШІ БРЪА МАІЧЕІ ПРЕАКЪРАТЕ, КАРЕ Л'АР ФІ  
 АДЪС КЪАЪГЪРІІ ДІН ПЪМЖНТЪА СФЖНТ. ФІЕ  
 ЛЪКЪРЪ АН СІНЕ ОРІ КЪМ; АНЪСЪ ТЕМЕІ8РІЛЕ  
 АН ГЪРА 8НЪІ КЪАЪГЪР ДІН ЧІНЪА СФ. Фран-  
 цїск НЪ СТАЪ БІНЕ. КЪМ Е АЧАСТА, ДЕ СЪ  
 ОСЪВЪЩЕ СФ. СА ДЕ ЧЕІАЛАЦІ ФРАЦІ АША  
 ТАРЕ? САЪ ДОАРЪ НЕЩЕ ЛЪКЪРЪРІ КА АЧЕСТЕА  
 НЪМАІ АН БІСЪРІКА ГРЕЧЕАСКЪ ЛЕ СОКОТЪ-  
 ЧЕ СЪПЕРЦІЦІІ? — —

(Ва Ърма.)

## ВА Р І Е Т Ъ Ц І.

МІЛОСТЕНІА ПАТРІАРХЪЛЪІ ДЕ О АА XII-ЛЕА.

КОНТЕЛЕ Giraud, 8Н СКРІІТОРІ8 ДЕ  
 ІТАЛІА А МАІ МЪАТОРА ЖОКЪРІ ВЕСЕЛЕ ТЕА-  
 ТРАЛЕ, АВЪ ПЕНТЪ8 НІЩЕ ПЕРСОНАЛІТЪЦІ О  
 ПЪРЪ КЪ ВІСТІЕРНІКЪА ПАТРІАРХЪЛЪІ, КАРЕ СЕ  
 ВІДЕА А ФІ КЪ ПРІМЕЖДІІ ПЕНТЪ8 ДЖНСЪА.  
 СОКОТІ ДАРЪ, КА СЪСЕ РОАЦЕ ДЕ ГРАЦІА  
 ПАТРІАРХЪЛЪІ, КА СЪ ІСЪ ПЪЕ ПЪРА ДЕ ЛЪ-  
 ТЪРІ. ШІ ДЪКЪНДЪСЕ АНАІНТЕА ПАТРІАРХЪ-  
 ЛЪІ, І САЪ АЩЕРНЪТЪ ЛА ПІЧОАРЕ КЪ АЧЕА  
 ПРЕА 8МІЛІТЪ РЪГАРГ, КА СЪІ ЕРТЕ ГРЕШАЛА.  
 ПАТРІАРХЪА АА РІДІКЪ КЪ ЗЖЕБІРЕ АНЧЕ-  
 ПЖНДЪІ А ЗІЧЕ: „КЪМЪЗ ДЪМНІАТА ЕЩІ 8Н  
 СКРІІТОРІ8 ДЕ ЖОКЪРІ ВЕСЕЛЕ, АЧЕЕА АМ ЦІ8Т,  
 ДАРЪ КЪМЪЗ ЦІІ ШІ ЖОК ТРІСТ А ДА АН-  
 НАІНТЕ, НЪ МІ А ФОСТ КЪНОСКЪТ“ Ш'А РЕМАС  
 ПЪРА АНТЪ'АТЪА.

ІАРЗШІ ДЖНСЪА, КА ЧЕНСОР. —  
 8Н ОАРЕ КАРЕ КЪАЪГЪР СКРІСЪ О КАРТЕ,  
 КАРЕ ПЕНТЪ8 КЪ КЪПРІНДЕА АН СІНЕ ФОАРТЕ  
 МЪАТЕ ШОДЕНІІ, АНТРЕ ЧЕЛЕЛААТЕ Ш' АЧЕЕА

пророчіє, кѣмиз лѣмеа ан анѣа о міе  
оптсѣте треїзечї шї 8нѣа кѣ то-  
ѣа ва перї, наадмітїнаѣсе ла тїпарїѣ де  
ченсорѣа патріархѣаѣ\*), сѣ дѣсѣ дар кѣ-  
лѣгѣрѣа токма ан лѣгнтрѣа ла патріар-  
хѣаѣ, каре кѣ лнѣсшї а са мжнѣ і скрї-  
сѣ пе Фоаїа кѣрцїї. „Imprimatur anno  
1831“ (адекѣ сѣсе тїпѣреаскѣ ла анѣа о  
міе оптсѣте треїзечї шї 8нѣа).

Анцелепцї дескїлініцї. — Рїон  
шедеа мѣаком; Анахарѣ сѣ прїмѣла: Та-  
лес сѣѣра кѣ мїнтеа ла стѣле; Вїодара;  
Платон ан аер гонеа ідеїле; Омер кнїта;  
Арістотелес сѣ дїснѣта; Пітагорас тѣчеа;  
Впїменїдес дѣрмѣ; Ахімедес цѣржнѣа о мї-  
шка маї лїколо; Солон скрїа лїцї чї-  
віле, Гален прескрїерї медїчїне; Вѣклїдес  
мѣсѣра тїнда; Впїктетес шерѣеа; Генѣка  
шезѣа ан мїжлокѣа дѣрѣаѣ лѣѣа сѣрѣ-  
чїа; Сократес лнѣсш дѣпѣ аса мѣртѣрї-  
сїре нѣ шїе нїмїка; Зѣнофон фѣрѣдѣаїа,  
кѣ ла тоате не ва лнѣвѣца; Дїогенес тоа-  
те хѣлеа; Тїмон пе тоцї лї влѣсѣѣма;  
Демокрїт пе тоцї ії рїдеа; Враклїт плн-  
ѣеа; Зѣно ажѣна; Впїкѣр сѣ 8сѣта; А-  
наѣарх зїчѣа кѣ тоате с' нїмїка шї нѣ-  
маї сѣ парѣ а фї. Оаре каре а авѣт  
а репѣѣ?

Трад. де  
Ардел. Аѣрелїе.

## TITULE.

Внѣгѣзѣа Browne кѣлѣторїна прїн  
Аѣрїка ан анѣа 1794 аѣ ажнѣс ан Цара

\*) Maestro del. sagro pala zo.

Дарфѣр ан четатеа Вл-Фахїр, 8нде єсѣ  
резїденцїа Сѣлтанѣаѣ пе каре ан маї мѣа-  
те ржнѣрї і саѣ дат прїлеж аа вѣдеа;  
лнѣсѣ а ворѣї кѣ єа нѣ пѣтѣ дѣеа норо-  
чїре. О датѣ джнѣсѣ маре лѣдїенцїе ла  
кѣрте саѣ вѣрѣт шї внѣгѣзѣа антрѣ прї-  
вїторї. Апропїїнаѣсе Сѣлтанѣа Сѣтраѣ  
8н Офїцїр: вѣдецї пе мареле Бївола, фї-  
да марѣаѣ Бївола, пе боѣа тѣѣѣрор кої-  
лор пе єлѣфайтѣа кѣї нѣ сѣ афѣѣ  
асемѣнеа, пе пѣтѣрнїкѣа Сѣлтан Аѣа-  
Ал Рахман - єа Рашїд. Алах сѣцїї  
ѣїе вїаца Домнѣа мѣѣ, Алах сѣ те апѣ-  
ре пе тїне, шї сѣцїї дѣе десѣѣтѣрї нѣнѣ-  
мѣрате.“ — Ашїшдерѣа амѣѣратѣа дѣеа  
Мономотапа сѣ нѣмѣѣе пе сїне: вѣрѣжї-  
торїѣа чѣа маї маре, вѣрїѣа, шї Домнѣа  
хоцїлор чѣлор маї іскѣсїцї.

Гѣсѣѣа ла оамѣнї єсѣе осѣѣїт, лнѣсѣ  
тот потрївїт кѣлѣѣрїе. Да ної маї плаѣе:  
Autocrator, Divus Caesar, Augustus,  
sua Maestas ш. а: лнѣсѣ сѣнт локѣрї,  
8нде аша нѣ плак аѣсѣтеа, прѣкѣм нѣаѣ  
чѣеае дїн Аѣрїка,

## ГЕНТЕНЦІЇ АЛЕСЕ.

Каре нѣ пѣдїсѣѣѣе пѣкатѣа жѣрѣ влѣ-  
сѣѣм аѣѣпра моралїтѣцїї. Pfest.)

Дѣрїреа сѣѣт каре омѣа чѣа маре  
дѣснѣдѣѣѣѣе, є асѣмѣнеа фѣлѣѣрѣаѣ,  
каре а антрат ан бесѣрїкѣ. —

(Jean Paul.)

А єрѣа потрївнїкѣаѣ є о сѣмжнѣѣ,  
чѣе адеѣсѣорї кѣ роадѣѣ богатѣ не дѣрѣѣѣе.  
(Kotzebue.)

Оѣ аѣ аѣарѣ ан прїв. тїпографїа лѣї Іоанн Гѣтѣт.